

Proloog

Fuller plantage, Zuid-Carolina, najaar 1862

Het enige wat duidelijk was voor Kitty te midden van alle verwarring en drukte, was dat ze moesten vluchten. De Yankees kwamen eraan – bij duizenden. De soldaten zouden alles stelen wat ze konden vinden en dan de plantage van de meester platbranden. Ze zouden verschrikkelijke dingen met de vrouwen doen – met blanke vrouwen als missy Claire en zelfs met slavinnen als Kitty. Ze moest opnieuw met missy vluchten, zoals ze een jaar geleden ook uit het andere huis van meester in Beaufort gevlucht waren. Ze zouden op de plantage niet langer veilig zijn.

‘U kunt maar beter opschieten, mevrouw,’ waarschuwden de confederale soldaten terwijl ze langs het huis marcheerden. Ze bleven zelfs niet even staan om wat water te drinken of iets te eten terwijl ze in ijtempo langs het huis trokken. Twee officieren bleven net lang genoeg staan om te zeggen: ‘De Yankees komen eraan. Zesduizend man zijn bij McKay’s Point geland. Dat is maar zeven mijl van Pocotaligo. We denken dat ze de trein zullen nemen tussen Savannah en Charlestown. Als ik u was, zou ik vandaag nog vertrekken, mevrouw. Morgenochtend op zijn laatst.’

‘En wees voorzichtig, mevrouw,’ waarschuwde de tweede officier. ‘De Yanks stelen onze slaven en bewapenen hen met geweren. Er is niets erger dan een neger met een geweer in zijn handen.’ De soldaten salueerden en liepen in hun verfromfaaide uniformen, met hun versleten laarzen en ruige baarden verder over de weg naar Pocotaligo en lieten alleen maar paniek en een grote stofwolk achter zich.

Ze hadden alle bewoners in opschudding gebracht en ze waren allemaal zo bang geworden dat Kitty dacht dat de angst hen zou verlammen. Het gezicht van missy Claire was spierwit en het leek erop dat ze ieder moment zou kunnen flauwvallen.

Kitty liet haar gauw op de dichtstbijzijnde stoel plaatsnemen en pakte een palmtak om haar koelte toe te wuiven.

‘O,’ kreunde missy Claire, ‘waarom moet dit ons opnieuw overkomen? Is het niet genoeg dat de Yankees ons al eerder uit ons huis verdreven hebben? Waarom hebben die lafaards onschuldige vrouwen en kinderen de oorlog verklaard?’

Kitty begon vlak bij Claire’s gezicht nog harder te wuiven om haar te helpen adem te halen. ‘Het komt wel goed, missy. Alles komt wel weer goed...’

‘Nee, het komt helemaal niet goed!’ schreeuwde ze. ‘Heb je dan niet gehoord wat ze zeiden? De Yanks bewapenen slaven! En als een neger eenmaal een geweer in zijn handen heeft, zal hij ons allemaal op ons bed vermoorden!’

Kitty huiverde bij haar woorden. Het was net of ze beiden even waren vergeten dat Kitty ook een negerin was. Ze was missy’s slavin geweest sinds ze kinderen waren, maar Kitty had haar nog nooit zo ontsteld gezien, zelfs niet toen ze uit Beaufort waren gevlucht. Ze hadden toen natuurlijk gedacht dat ze na een paar dagen, als de Yankees verdreven zouden zijn, wel weer terug zouden kunnen keren. Maar dat was nu al bijna een jaar geleden. ‘Waar vluchten we nu heen, missy Claire?’ vroeg Kitty hees.

‘Ik weet het niet. Ze verbranden ieder plantagehuis in de hele streek. We zullen alles wat we niet kwijt willen raken, moeten inpakken.’

‘Alles?’ Kitty keek om zich heen in de salon. ‘Er is zoveel, missy. Al die mooie dingen van meester Fuller. Hoe weten we nu wat we mee moeten nemen en wat we achter kunnen laten?’

Ze zag dat haar meesteres haar zelfbeheersing weer terugkreeg. Missy duwde de waaier uit haar gezicht en ging staan. ‘We moeten alle andere huisslaven roepen om ons te helpen. Opschieten nu! We pakken net zoveel in als we op een wagen kunnen vervoeren. Eerst de meest waardevolle dingen – de rest moeten we dan maar in Gods ontferming achterlaten.’

Kitty ging zo snel mogelijk aan het werk, maar voor missy was het niet snel genoeg. Ze duwde Kitty zo hard achteruit dat ze bijna tegen de grond sloeg omdat ze vond dat Kitty een

grote hutkoffer te langzaam inpakte. Toen Kitty per ongeluk een la met zilveren bestek liet vallen, pakte missy haar bij haar haren en trok haar opzij. En toen Kitty vroeg wie er op het huis zou passen als ze weg waren, gaf missy Claire haar een klap in het gezicht. ‘Stel toch niet van die stomme vragen, Kitty.’ Gewoonlijk was missy niet zo gemeen. Ze was alleen maar bang.

‘Was Roger maar hier,’ zei ze steeds maar weer terwijl ze van de ene kamer naar de andere liepen en probeerden te beslissen wat ze in zouden pakken. Het grote huis was van de kelder tot de vliering afgeladen met spullen van meester Fuller, dingen die in de loop van generaties verzameld waren. Alleen al de schilderijen van alle familieleden van meester zouden een hele wagen vullen en voor al zijn boeken was nog eens een andere wagen nodig. Iedereen begreep dat ze alle meubilair zouden moeten achterlaten: meesters eiken bureau en zijn piano, de ledikanten, de kledingkasten en dressoirs, de eettafel van walnotenhouw die Delia altijd poetste met bijenwas en terpentijn tot hij glansde als een spiegel. Er waren kasten vol tafellinnen, veren dekbedden en spreien; kabinetten met mooi porselein, zilveren schalen en bestek. Ze zouden het onmogelijk allemaal mee kunnen nemen. Die Yankees moesten wel erg laaghartig zijn als ze zo’n mooi, oud huis en al die mooie spullen zouden verbranden.

Kitty was boven de kleren van missy Claire aan het inpakken toen ze buiten geratel van wagenwielen hoorde. Ze rende naar het raam en verwachtte soldaten en gewapende slaven te zien die met geweren en toortsen op hen af kwamen. Maar de wagen die voor de deur bleef staan, was leeg.

‘Kitty!’ zei missy die haastig de kamer in kwam lopen. ‘Een van de veldslaven heeft eindelijk een wagen uit de schuur gehaald. Sta daar niet uit het raam te gapen en begin met inladen. Ik heb Delia al gezegd dat ze de kleertjes voor de baby moet inpakken.’

Kitty pakte twee tassen op en liep naar de trap.

‘En kom meteen terug,’ riep missy Claire haar na. ‘Niet blijven rondhangen zoals je altijd doet.’

Haar woorden deden meer pijn dan een schop tegen haar

schenen. Kitty hing nooit maar wat rond zoals veel andere slaven deden. Misschien dagdroomde ze wel eens, maar dat was iets heel anders dan zomaar lanterfantten. Dat deden mensen bewust, maar dagdromen was iets waar je je niet tegen kon verzetten.

Kitty was nog steeds in zichzelf aan het mopperen over hoe oneerlijk missy haar behandelde toen ze Delia inhaalde die met een stapeltje babykieren de trap af liep. Door haar ouderdom en de pijn in haar gewrichten liep de oude vrouw veel langzamer dan Kitty. Kitty ging wat langzamer lopen om gelijke pas met haar te houden.

‘Waar pruil jij zo over, kind?’ vroeg Delia. ‘Kijk maar uit dat je niet struikelt over die onderlip van je. Hij hangt bijna op de grond.’

‘Missy geeft me de hele middag al op mijn kop, Delia.’

‘Niet alleen jou, kind, dat kan ik je verzekeren. Brrr, wat is het koud!’ zei ze toen ze deur opendeed. Buiten zag de najaarslucht er even grauw en grijs uit als een grafzerk. ‘Het kan nooit goed zijn voor meesters kleine baby om hem op deze manier de hele wereld over te slepen,’ zei Delia hoofdschuddend. ‘God zei dat we, als de oordeelsdag ten slotte aanbreekt, moesten bidden dat onze vlucht niet tijdens de winter zou zijn.’

Kitty keek Delia verbaasd aan. ‘Is dit de dag des oordeels?’

‘Het lijkt erop dat God over een aantal mensen zal oordelen,’ mompelde Delia terwijl ze naar de wagen knikte. ‘Ik had nooit gedacht het gezin van meester nog eens in een oude katoenwagen te zien rijden, getrokken door een paar muilezels.’

Delia had gelijk. De muilezels die voor de wagen gespannen waren, waren dieren waarmee arme mensen het moesten doen. Maar de confederale soldaten hadden alle paarden van meester Fuller al lang geleden meegenomen. Grady was die dag in het koetshuis gebleven omdat hij niet had willen zien dat ze meegenomen werden. Want zolang hij de koetsier van meester Fuller was geweest, had hij voor de paarden gezorgd alsof het zijn kinderen waren, zoals Delia voor de baby van missy Claire gezorgd had. Nu de paarden verdwenen waren, moest Grady als veldslaaf werken.

Kitty liet haar tassen op de wagen vallen. De voerman stond bij een van de muilezels en schikte iets aan het hoofdstel. Het duurde even voordat het tot Kitty doordrong dat de voerman Grady was. Hij leek nog magerder dan de vorige keer toen ze hem gezien had. En zijn kleren hingen als vodden om zijn lijf. Ze wilde naar hem toe gaan en hem in haar armen sluiten, maar toen hij naar haar opkeek en ze zijn gezicht zag, aarzelde ze. Het leek wel of hij haar op afstand wilde houden.

Maar Delia aarzelde geen moment. Ze slofte naar Grady toe en omhelsde hem stevig. 'Och, lieve jongen! Ik herkende je nauwelijks. Moet jij morgen met de wagen van missy Claire rijden?'

Hij schudde zijn hoofd. 'Ik ben haar slaaf niet meer,' zei hij kalm. 'Ik trek met de anderen vanavond de bossen in. Als we dan eenmaal bij de Yankees zijn, zijn we vrij.'

Kitty trilde van angst toen ze hoorde wat hij zei. 'Je kunt niet zomaar wegvlugten, Grady! Als je vlucht, sturen ze de honden achter je aan!'

'En wie moet dat dan doen? Er is hier niemand meer die ons achterna kan zitten dan de opzichter. Hij kan ons toch niet allemaal vangen?' Hij sloeg zijn armen over elkaar en stak zijn kin in de lucht. 'Je hoeft niet met missy Claire mee te gaan. Ze heeft niets meer over je te zeggen.'

'Hoe bedoel je? Ze is onze meesteres. We moeten doen wat missy zegt.'

'Nee, dat hoef je niet,' zei hij zacht en nors. 'Nu de Yankees komen, hoeven we niet meer te doen wat ze zegt. Jullie kunnen allemaal vanavond met ons meegaan en je in de bossen verbergen... tenzij jullie natuurlijk denken dat huisslaven te goed zijn om samen met veldslaven te vluchten.'

'Niemand denkt dat,' zei Delia.

'Ga dan met ons mee,' drong hij aan.

Kitty staarde naar het zuiden, de richting waaruit de Yankeesoldaten zouden komen. De lucht boven de bomen in de verte leek nog grijzer, alsof die donkerder was door rook. 'Missy zegt dat de Yankees niet onze vrienden zijn,' zei ze tegen Grady. 'Ze zegt dat ze alle vrouwen zullen misbruiken en...'

‘Weet je nu nog niet dat blanke mensen liegen?’

‘Missy Claire liegt niet! Ik ga nu al met haar om zolang ik mij kan herinneren en ze...’

‘Nou, als je dan zo graag haar slavin wilt zijn, moet je maar met je aardige blanke missy meegaan.’ Hij spooog vlak voor haar voeten op de grond alsof de woorden een bittere nasmaak hadden achtergelaten.

Kitty starde weer naar de bossen. Ze was doodsbang als ze eraan dacht dat ze zich daarin schuil zou moeten houden. In de moerassen daar leefden slangen, spinnen en alligators en de slavenjagers zouden je daar met hun honden achternazitten. Als ze je vingen, sloegen ze je tot bloedens toe. Ze herinnerde zich wat er met haar eigen ouders gebeurd was en ze wilde eigenlijk naar Grady toe rennen om hem te smeken niet te gaan. Kitty had de littekens op zijn rug gezien van die keer dat ze hem gegeseld hadden.

Delia stond naast de wagen en zei geen woord. Maar ze keken allemaal op toen er op de verdieping even later met veel gekraak een raam werd opengedaan. Missy Claire boog zich uit het raam. ‘Kitty, kom onmiddellijk naar boven!’

Kitty draaide zich om en rende het huis binnen. Toen ze halverwege de trap was, besepte ze dat ze Grady geen gedag gezegd had. Ze verzamelde haastig wat spullen, maar toen ze weer beneden bij de wagen kwam, was ze te laat. Grady was al weg. Ze vroeg zich af of ze hem ooit nog terug zou zien.

Delia kwam even later met twee tassen naar beneden. Ze bleef even staan om weer op adem te komen en leunde tegen de wagen aan.

‘Wat ga jij doen, Delia?’ fluisterde Kitty. ‘Loop je vanavond met Grady weg en verschuil je je in de bossen?’

‘Trek je er maar niets van aan wat ik doe, kind. Je zult zelf moeten beslissen wat je doet. Niemand kan je zeggen welke weg je moet volgen dan God alleen.’

‘Beslissen? Hoe dan?’ Kitty had nog nooit eerder haar eigen beslissingen genomen. Ze deed altijd wat missy zei en ze mocht er geen eigen ideeën of wensen op na houden. Zelf nadenken was iets wat je moest leren, net als lezen en schrijven – en die

twee dingen had ze ook nooit geleerd. Ze had alleen maar geleerd te gehoorzamen. ‘Ik weet niet hoe ik een beslissing moet nemen,’ zei ze tegen Delia. Ze sprak haar woorden fluisterend uit alsof ze bang was om ze hardop te zeggen.

‘Dat is niet zo moeilijk,’ zei Delia. ‘Je moet gewoon aan je leven denken als aan een verhaal. Alsof je het op zekere avond aan je kinderen bij het kampvuur zal vertellen.’ Delia was zelf een verhalenvertelster en ze stond bij alle slaven in de buurt als zodanig bekend, dus ze wist heel goed hoe ze een verhaal moest vertellen. Ze gaf Kitty even de tijd om erover na te denken en zei toen: ‘En, hoe wil jij dat je verhaal afloopt? Wat is voor jou “en ze leefden nog lang en gelukkig”?’

Kitty hoefde er niet eens over na te denken. Het mooiste slot zou zijn dat Grady zijn armen om haar heen zou slaan en dat ze hem eindelijk hoorde zeggen dat hij net zoveel van haar hield als zij van hem. Ze zouden altijd bij elkaar blijven. Grady zou koetsier van meester Fuller blijven en Kitty zou voor missy Claire blijven zorgen zoals ze altijd gedaan had en ze zouden beiden weten dat meester Fuller hen nooit apart zou verkopen.

Maar toen dacht Kitty weer aan Grady’s bittere woorden en ze wist dat dat nooit zou gebeuren. *Meid, niemand zal van je kunnen houden zolang je niet geleerd hebt om van jezelf te houden. Je gehoorzaamt die blanke vrouw alsof je haar hond bent – alsof je vuil onder haar voeten bent waar ze zomaar overheen kan lopen. Denk je dat een man van vuil kan houden? Denk je dat een man een hond als zijn vrouw wil hebben?*

Kitty wist wat hij bedoelde. Was missy nog niet vanmorgen tegen haar tekeergegaan? Had ze Kitty niet aan haar haren getrokken en haar een klap in het gezicht gegeven? Grady zei dat ze zichzelf moest respecteren voordat hij haar kon respecteren. Maar hoe moest ze dat doen? Zou hij haar bewonderen als ze missy niet langer zou gehoorzamen en weg zou vluchten?

‘Nou, zie je dat eind al voor je?’ onderbrak Delia Kitty’s gedachtegang. Ze sloot haar ogen en stelde zichzelf in Grady’s armen voor.

‘Ja, mevrouw.’

‘En wat moet je nu doen om daar te komen? Het begin van het verhaal is al verteld. Je kunt “er was eens” niet meer veranderen. Maar je kunt wel het middelste gedeelte nog verzinnen dat uiteindelijk op het eind van het verhaal moet uitlopen.’

Welk pad leidde naar Grady? Kitty probeerde zich voor te stellen dat ze met Grady zou weglopen, dat ze missy niet zou gehoorzamen als zij zou roepen en dat ze zich in de bossen zou verschuilen tot de wagen wegreed. En wat dan? Het enige wat Kitty wist, was dat je met de zweep kreeg als je blanke mensen niet gehoorzaamde. Nee, het was veel eenvoudiger om te doen wat ze altijd gedaan had – missy gehoorzamen, achter de wagen aan lopen en voor haar meesteres en de nieuwe baby zorgen. Maar was Grady juist daarom niet boos geworden op haar? Omdat ze toegaf en zich als een slavin gedroeg?

Er kwam plotseling een huiveringwekkende gedachte bij Kitty op, en het was alsof iemand haar keel dichtkneep. Hoe zou ze Grady ooit nog kunnen terugvinden als hij weg zou lopen en zich in de bossen zou verschuilen als Kitty met missy meeinging? Stel dat ze hem nooit meer terug zou zien?

‘Maar Delia,’ zei ze, ‘hoe zullen Grady en ik elkaar ooit weer kunnen vinden als hij wegloopt en ik met missy meega?’

‘Maak je je daar zorgen over?’ Delia slaakte een diepe zucht. ‘Luister eens, kind. Misschien vind je die jongen op zekere dag weer terug, maar misschien ook niet. Maar eerst zal Grady zichzelf moeten vinden. En jij ook, kind. Jij ook.’

Alles werd wazig toen Kitty’s ogen zich met tranen vulden. ‘Ik weet niet wat je daarmee bedoelt,’ zei ze. ‘Kun je mij niet gewoon zeggen wat ik moet doen, Delia?’

‘Ga terug naar het begin,’ zei ze zacht. ‘Wat er aan deze dag is voorafgegaan. Als je weet waar je begonnen bent en als je weet waar je wilt eindigen, dan kun je misschien de weg tussen dat begin en het eind vinden.’

Kitty kende het begin – zowel van Grady’s als van haar eigen verhaal. Ze wist waar ze beiden begonnen waren. Ze veegde haar tranen af, staarde naar de bossen in de verte en dacht terug aan de tijd dat ze Anna heette.

Great Oak Plantage, Zuid-Carolina 1849

Anna stond op de bovenste trede van de hut en tuurde in de verte. Het had geen zin. Zelfs als ze op haar tenen stond, kon ze alleen maar de top van de Grote Eikenboom zien. Ze was te klein. En het koetshuis belemmerde haar het uitzicht.

Achter haar schreeuwden en giechelden de andere kinderen terwijl ze buiten speelden op het modderige erf van het slavenkwartier. Door de regen van de afgelopen nacht waren er kleine plasjes ontstaan en haar speelmakkertjes hadden er een spelletje van gemaakt om de modder tussen hun vingers en tenen te kneden en over hun naakte, donkere huid te smeren.

Anna voelde er niets voor om in de modder te spelen. En ze wilde ook geen tekeningen in de modder maken zoals ze anders altijd deed. De afgelopen nacht had ze weer die droom gehad, maar de droom begon afgezaagd te worden en te verbleken als een stuk versleten katoen. Als ze de Grote Eikenboom weer zou kunnen aanraken en naar de levendige groene bossen daarachter zou kunnen kijken, zou ze misschien kunnen voorkomen dat de droom helemaal zou vervagen.

De boom scheen mijlenver weg. Hij stond vlak bij het grote huis waar ze niet heen mocht. Oude Nellie had bedreigd haar met de wandelstok te slaan als ze er weer heen zou gaan. Maar Oude Nellie was oud en kon niet zo goed meer zien. Door haar werk op de rijstvelden met de andere slaven was ze moe en krom geworden, zodat ze nu de hele dag voor hun kinderen zorgde.

De bovenste takken van de Grote Eik zwaaiden in de wind en het leek wel of ze naar Anna wuifden. Ze had plotseling de gedachte dat het niet zo erg was als ze geslagen zou worden; ze moest erheen. Toen Oude Nellie een van de baby's de hut in droeg, greep Anna haar kans. Ze sloop kalm weg van het kale

erf van het slavenkwartier, bleef dicht bij de rij verweerde hutten en hoopte dat niemand haar op zou merken. Toen ze het koetshuis bereikt had, liep ze de oprijlaan op en begon, nu ze uit het zicht was, sneller te lopen. Steentjes en schelpen boorden zich in haar blote voeten; zwermen gonzende vliegen waarschuwden voor de paardenmest die op de oprit lag.

Ze kwam ten slotte bij de rand van het gazon en zag de boom nu voor zich; de massieve stam en de wijduitstaande takken vormden een donker silhouet tegen de blauwe hemel. Het bleke zilvermos verstregelde zich met de bladeren, die in de bries zachtjes heen en weer bewogen. Anna stapte op het warme, stekelige gras en begon te rennen.

De Grote Eikenboom, waaraan de plantage zijn naam ontleende, stond op een heuveltje dat uitzicht bood op de Edistorivier en was een baken voor de schepen die de rijstoogst van de plantage naar Charleston verscheepten. Anna rende erheen alsof ze er beschutting zocht en legde haar handpalmen tegen de stam. Hoewel ze zich erg nietig voelde bij de boom, voelde ze zich ook beschut. Toen ze omhoogkeek naar de koepel van takken en bladeren boven haar hoofd, kwamen de herinneringen als vanzelf weer terug.

Eens was er een lange, sterke man geweest die ze papa noemde, een man naar wie ze toe kon rennen voor beschutting. Hij had een zware stem en hij zong soms voor haar, een wijsje zonder woorden. De donkere takken herinnerden haar aan zijn zwarte armen, sterk en gespierd, met koorden van zenuwen en pezen. Anna keek op naar de uitgestrekte takken en dacht terug aan de armen van papa die haar opgetild en gedragen hadden.

Ze sloot haar ogen en toen ze naar het geritsel van de bladeren luisterde, hoorde ze het zachte gefluister van haar moeder en het geruis van haar rokken. Mama was zacht geweest en had heerlijk geroken, als de geur die van de nabijgelegen bloembedden naar haar toe waaide. Als Anna in mama's donkere ogen keek, had ze daar tederheid en liefde en bescherming in gezien zodat ze zich altijd erg veilig had gevoeld.

Toen was alles veranderd.

Op zekere dag was de plaats waar ze woonden, aten en slie-

pen, niet meer omringd geweest door witgepleisterde muren, maar door bomen – bomen en struiken en een wirwar van lianen die zo hoog, stekelig en dik waren dat de zon niet meer te zien was. Anna herinnerde zich het geluid van jonge palm-boompjes die langs haar benen streelden, even ruisend als de stem van haar moeder: ‘Sst, Anna... sst... Je mag geen geluid maken.’ Papa had zijn liedje daar heel zacht voor haar geneuried.

Nu deed Anna haar ogen weer open en verzamelde moed om in de verte voorbij de Grote Eikenboom te turen, voorbij het laatste stuk gemaaid gras, waar de bossen begonnen. Ze moest de weelderige groene kleuren van het woud op zich in laten werken om zich alles weer goed te kunnen herinneren. Maar een diepewortelde angst weerhield haar ervan om zich in die verschrikkelijke plaats te wagen.

De bossen waarin ze met papa en mama gewoond had, hadden er net zo uitgezien als dat woud in de verte – nat en groen en broeierig heet, maar toch erg mooi in de kleurenpracht waar ze zo van hield. Er waren smaragdgroene dekens van dik mos geweest die de boomstammen bedekten. Anna herinnerde zich nog steeds hoe zacht het mos onder haar handen had aangevoeld. De bomen droegen lange, grijze baarden van Spaans mos.

Papa had haar soms op zijn schouders door die doolhof van groen heen gedragen terwijl hij in zijn armen de deken droeg waarin hun spullen zaten. Soms had Anna gelopen, achter het roomkleurige, handgeweven hemd van haar vader aan. Onder zijn armen en op zijn rug zaten donkere plekken van het zweet. De grond was vochtig en zacht onder haar voeten en over het pad hadden kleine, groene kikkers gesprongen.

Papa liep behoedzaam om de koningsadders en ratelslangen heen die over het pad kropen of opgerold lagen op een plekje waar het zonlicht doordrong, maar ze was niet bang geweest. ‘Als je ze met rust laat, zullen ze je niets doen,’ had hij gezegd.

De drukkende warme lucht was vol van het geluid van kwakende kikkers, het schrille geronk van cicaden en het gezoem van insecten. Anna sloeg naar de grote, metaalgroene libellen

die om haar hoofd snorden. Muskieten, muggen en vliegen zwermde in een zoemende wolk om haar heen. Ze beten en staken in haar armen en benen. Mama had een rode hoofddoek om Anna's hoofd geknoopt, net als de hoofddoek die ze zelf droeg, om de insecten uit haar dikke haar te houden.

Toen ze eens op de schouders van haar vader had gezeten, waren ze onder een koepel van takken door gelopen en had ze spinnenwebben in haar gezicht gevoeld. Toen ze opkeek zag ze een reusachtige spin, zijn uitgespreide poten zo breed als de hand van haar moeder. Anna had geschreeuwd van angst en papa had zijn bundel meteen laten vallen, haar op de grond gezet en zijn hand over haar mond gelegd om haar tot zwijgen te brengen. Zijn bewegingen waren snel en ruw geweest, maar zijn ogen zacht en vriendelijk toen hij haar had toegefluisterd: 'Stil nu. Die spinnen zullen je niets doen. Ze zijn wel groot, maar ze doen je geen kwaad. Het zijn ook schepselen van God.'

Papa en mama bleven maar doorlopen, leek het wel, en ze namen nauwelijks rust om te eten of te slapen. Als Anna honger kreeg, haalde mama een stuk maïsbrood of stukjes gerookt varkensvlees uit de tas die ze droeg en zei: 'Dank U voor het eten, Jezus,' voordat ze het opaten. In de schemer zagen ze soms de witte achterkant van een hert. In het donker van de nacht krasten uilen terwijl Anna op de schouders of in de armen van haar vader wegdoezelde.

Ze passeerden de cipressenbomen met hun klokvormige stammen die Anna aan hoepelrokken deden denken. Op sommige plaatsen werd het pad zo drassig dat papa's voeten helemaal in de grond zonken en soms verdween het hele pad in een moeras. Er waren alleen nog wat eilandjes met een paar bomen erop, omringd door brak water. Papa sprong van het ene eilandje naar het andere en als ze te ver uit elkaar lagen, waadde hij door het water dat tot zijn knieën kwam. Hij zette Anna op zijn schouders en haalde zijn mes uit de schede om zich tegen eventuele alligators te kunnen verdedigen. Hij had er haar een laten zien, die als een boomstam in het water dreef met alleen zijn ogen en snuit boven het wateroppervlak.

Op zekere dag eindigde het smalle paadje bij een donker-

groene grasvlakte. Papa had Anna teruggetrokken toen ze erheen wilde lopen. 'Daar kun je niet op lopen, Anna,' fluisterde hij. 'Dat is geen gras, maar water. Je zakt erdoorheen.'

Anna geloofde hem niet. 'Waarom kan die vogel er dan wel op zitten? Daar, kijk maar,' vroeg ze terwijl ze naar de vogel wees.

Papa schudde zijn hoofd. 'Hij zit er niet op.' Hij gooide een steentje naar de vogel en toen hij opvloog met een sierlijke vleugelslag, werden zijn lange poten even zichtbaar. Toen vouwde hij ze onder het lichaam en waren ze niet meer zichtbaar, zoals ze ook verborgen waren geweest in het water.

Maar hoe mooi de bossen ook waren, Anna dacht met grote angst terug aan die reis. Haar vader en moeder waren ergens voor weggelopen. Anna wist niet waarom en ze wist evenmin waar ze heen gingen, maar op de gezichten van haar ouders was angst en wanhoop te zien geweest. Bij ieder geluid had haar moeder over haar schouder gekeken en papa bleef af en toe staan om gespannen te luisteren. 'Jezus, help ons,' mompelde hij dan. 'Laat Uw licht op ons pad vallen.'

Bij het verstrijken van de dagen begon ook Anna steeds bang te worden. Ze voelde de spanning van haar ouders en ze merkte dat ze er helemaal door in beslag werden genomen. Ook nu ze onder de Grote Eikenboom van de plantage stond en naar het bos in de verte tuurde, voelde ze weer opnieuw die angst.

Hun reis was in een grote verschrikking geëindigd. Op zekere dag had Anna in de verte een nieuw geluid gehoord, een schor geblaf waarvan ze kippenvel kreeg. Zodra papa het geblaf in de verte had opgemerkt, was hij blijven staan om te luisteren en zijn gezicht was grauw geworden van wanhoop.

'Nee...' kreunde hij. 'O, alstublieft, Jezus... nee.'

Mama pakte zijn arm vast. 'Wat is er? Wat is dat?'

'Honden. Ze sporen ons op met honden.' Papa tilde Anna op en ze begonnen te rennen.

Het geblaf kwam dichterbij. En ze hoorden nu ook gewerschoten. Door de bladeren om hen heen floten kogels als het gezoem van wespen. Papa rende maar door met mama en Anna

zonder ook maar een keer te blijven staan om weer op adem te komen. Ze zochten hun weg tussen een wirwar van bomen, struiken en moerassen en zochten wanhopig naar een plaats waar ze zich zouden kunnen verschuilen. De honden waren nu veel dichterbij en plonsden door het water achter hen. Er klonk geschreeuw, mannenstemmen die hen bevalen te blijven staan. De mannen waren te paard en Anna hoorde het gebons van de hoeven achter zich op het pad en het gespetter door de moerassen steeds dichterbij komen.

Papa rende maar door, maar het mocht niet baten. De honden hadden hen gevonden en er was nergens een schuilplaats in het sombere moeras. De honden renden door de bossen naar hen toe. Ze haptten naar papa's benen en scheurden mama's rok aan flarden, waardoor ze gedwongen werden te blijven staan. Papa hield Anna hoog boven zijn hoofd om haar buiten het bereik van de honden te houden en probeerde de honden weg te trappen. Maar uit de bossen kwamen plotseling drie blanke mannen te paard tevoorschijn en ze richtten hun geweren op hen.

‘Jezus, help ons!’ hijgde papa.

Anna begroef haar gezicht tegen papa's borst toen hij haar liet zakken en tegen zich aan drukte. Ze durfde niet te kijken en ze durfde niet te huilen of een geluid te maken. Toen gilde mama en Anna voelde hoe haar vader wankelde. Hij probeerde Anna te beschermen en rechtop te blijven staan terwijl de mannen met hun geweren op hem in sloegen. Ten slotte struikelde haar vader en zonk op zijn knieën. Hij hield Anna nog steeds tegen zich aan geklemd en probeerde haar met zijn eigen lichaam te beschermen terwijl de honden en de mannen hem aanvielen. De rest van de droom veranderde in een nachtmerrie die ze zich niet meer kon – niet meer wilde – herinneren.

‘Anna! Kom onmiddellijk hier!’

Ze schrok op uit haar dagdromerij en zag dat Oude Nellie haar van de overkant van het erf wenkte. ‘Anna! Hoor je mij? Ik zei dat je hier moet komen!’ De oude vrouw stond bij het koetshuis, zover als ze durfde komen.

Anna drukte haar handen nog een laatste keer tegen de don-

kere boomstam en wierp nog een laatste vluchtige blik op de bossen in de verte. Toen draaide ze zich om en rende over het grasveld terug naar het slavenkwartier. Oude Nellie had haar essen wandelstok in haar hand, pakte Anna die langs haar heen rende bij de arm en sloeg haar voortdurend tegen de benen tot ze weer bij de hut waren teruggekeerd.

Die nacht lag Anna alleen in het donker en beleefde de herinneringen die de Grote Eik bij haar hadden opgeroepen weer opnieuw. Ze was er niet meer helemaal zeker van dat die ten dode gedoemde vlucht door de moerassen werkelijk had plaatsgevonden – of dat ze echt een papa en een mama gehad had. Ze viel ten slotte in slaap met het verlangen dat ze in haar dromen weer zouden terugkeren, en in de hoop dat de droom deze keer anders zou eindigen.